საქართ. შემარცხენე სოც.-ფედერალისტთა სარევოლიუციო პარტიის — მთავარ კომიტეტის ორგანო

ტრიბუნა

ყოველდღიური საპოლიტიკო-სალიტერატურო გაზეთი „ტრიბუნა“ თვიურად ღირს 120,000 მ. სამგლოვიარო განცხადება პირველ გვერდზე უკანასკნელზე კანტორა ღიაა დილის 8—2 ს. რედაქტორის ნახვა შეიძლება მხოლოდ 11—12 საათამდე. რედაქციის მისამართი—ტფილისი სასახლის ქუჩა № 6, ფოსტის ყუთი № 190, ტელეფონი 10—34.

№ 249

ოთხშაბათი, ივლისის 19 1922 წ.

ტფილ. ფასი 50ას მან. ▭ პროვინც. 6000 მან.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ღრმად დამწუხრებულნი მშობლები იულონი ლომინის-ძე და ეფროსინა დიმიტრის ასული, ძმები: იპატი და სერაფიმე, დები: ნადეჟდა, აგრაფენა, ზინა და ლუბა კერძაიები აუწყებენ ნათესავ-მეგობრებსა და ნაცნობთ, რომ ხანმოკლე ავადმყოფობის შემდეგ ქ. ბორჯომში გარდაიცვალა მე-2 სახელმწიფო კონსერვატორიის მსმენელი მათთვის დაუვიწყარი

ვერა იულონის ასული

კერძაია

მიცვალებულის წასვენება და დაკრძალვა მოხდება ქ. ახალსენაკში, რომლის დღე ცალკე იქნება გამოცხადებული.

გულდამწვარნი: და ნადეჟდა იულონის ასული და სიძე აკაკი ტარიელის ძე მოწონელიძენი აუწყებენ ნათესავ მეგობრებსა და ნაცნობთ, რომ ხანმოკლე ავადმყოფობის შემდეგ ქ. ბორჯომში გარდაიცვალა მე-2 სახელმწიფო კონსერვატორიის მსმენელი, მათთვის დაუვიწყარი

ვერა იულონის ასული

კერძაია

მიცვალებულის წასვენება და დაკრძალვა მოხდება ქ. ახალსენაკში, დაკრძალვის დღე ცალკე იქნება გამოცხადებული.

ყოფილი ქართული კლუბის საზაფხულო დარბაზში.

შაბათს, 22 ივლისს გაიმართება

ს. ფაშალიშვილის საღამო

პროგრამა:

I

შესავალი სიტყვა:

„ქართული ლიტერატურა და თანამედროვეობა“.

წარმოთქვამს კ. გამსახურდია

II

წარმოდგენა:

ქართულ სცენაზე პირველად წარმოდგენილი იქნება ახალი ვოდევილი მ. ბლუმენტალ-ტამარინის რეპერტუარიდან:

„ასეთია მამაკაცი“

როლებში:

მიხეილ ქიაურელი

მერიკო ანჯაფარიძე და სხ.

III

საკონცერტო განყოფილება:

თამარ წერეთელი: ივ. სარაჯიშვილი, ა. ინაშვილი, ვ. შარაშიძე, ხ. გაბაშიძე, ოჰანეზაშვილი — ბოშური რომანსები ქართულად. რომანსები, არიები და ნაწყვეტები ოპერებიდან. პიანინო.

IV

მწერლები სცენაზე:

კ. მაყაშვილი, ი. გრიშაშვილი, ს. აბაშელი, კ. გამსახურდია, ს. ფაშალიშვილი, [illegible] მუშა, ლეო ქიაჩელი, ლ. ახობაძე, დემნა შენგელაია — ახალი ლექსები, მ. ნაწყვეტები, ნოველები.

დასაწყისი სა. 9 საათზე.

ქალაქის საბჭოსი და ალმასკომის ყველა წევრებს

მრავალი ამხანაგები ხშირად იგვიანებენ, როგორც ალმასკომის, აგრეთვე საბჭოს პლენუმის სხდომაზე ზოგი კი სრულებით არ ესწრებიან სხდომებს. ეს მდგომარეობა პრეზიდიუმს საშუალებას ართმევს ნაყოფიერი მუშაობისათვის. ამიტომ თავის ერთს სხდომაზე დაადგინა: „ის წევრები ალმასკომისა და საბჭოსი, რომელნიც გამოსტოვებენ ზედიზედ, სამ სხდომას არა საპატიო მიზეზის გამო, მექანიურად გამორიცხული იქნებიან საბჭოს შემადგენლობიდან. ამისათვის ყველას ვსთხოვთ წესიერათ დაესწრონ როგორც ალმასკომის, ისე ქალაქის საბჭოს პლენუმის სხდომებს.

მდივანი **ხუნდაძე**

ქალაქის ალმასკომის სამიწად-მომქმედო განყოფილება

ამით აცხადებს სახლის მეპატრონეთა საყურადღებოთ, რომ გაცემა და შემოტანა საანკეტო ფურცლებისა სახლების რეგისტრაციისათვის გრძელდება 1 აგვისტომდე. საანკეტო ფურცლის ფასი—100 000 მან 1 აგვისტოდან საანკეტო ფურცლების ფასი გადიდდება 10 ჯერ. 10—1

დამოუკიდებლები და ბურჟუაზიული კოალიცია

გერმანიის თანამედროვე მდგომარეობას მეტად დიდი მნიშვნელობა აქვს იმ პოლიტიკის გამოსარკვევად, რომელსაც უნდა დაადგნენ სოციალისტური პარტიები გერმანიაში.

მონარქისტული მოძრაობა გერმანიაში გაძლიერდა და განმტკიცდა ბურჟუაზიული მთავრობის პოლიტიკით. ეს მთავრობა უძლური იყო აშკარა და პირდაპირი ომი გამოეცხადებინა რეაქციონურ ძალებისათვის იმიტომ, რომ ერთი ფეხით ივით ეყრდნობოდა ამ ძალებს და უსისინებდა მათ მუშათა კლასს. ბურჟუაზიული მთავრობის პოლიტიკა თავიდანვე მიმართული იყო უმთავრესად მუშათა კლასის წინააღმდეგ და მათი ორგანიზაციების გასანადგურებლად. გერმანიის პროლეტარიატის გამოსვლებს მთავრობამ ყოველთვის სასტიკად უპასუხა და სისხლის მორევში ჩაახრჩო მუშათა კლასის საუკეთესო ბელადები. სამაგიეროდ რეაქციის მოციქულები დიდს პატივში იყვნენ და მათი გამოსვლები მხოლოდ უმნიშვნელო შენიშვნებით თავდებოდა. ასე მოხდა, მაგალითად, ცნობილ კაპის გამოსვლის დროს. ამ მონარქისტულ ავანტიურის ბელადები და ხელმძღვანელები დღესაც თავისუფლად დასეირნობენ გერმანიის ქალაქებში და ფართო ორგანიზაციები მოაწყვეს მთელს მხარეში კაიზერიზმის აღსადგენად; მუშათა კლასის წარმომადგენელნი კი წლობით ციხეებში იტანჯებიან და მენშევიკებს ერთხელაც სიტყვა არ დაუძრავთ მათი განთავისუფლების შესახებ.

ასეთმა განწყობილებამ გერმანიის სოციალურ ძალთა შორის გამოიწვია ის, რომ მონარქისტული ელემენტები გაძლიერდნენ იქ და აქტიურადაც გამოვიდნენ პოლიტიკური ძალაუფლების ხელში ჩასაგდებად.

მაგრამ ეს ფაქტი ააშკარავებს აგრეთვე იმ გარემოებასაც, რომ ბურჟუაზიული დემოკრატიზმის საშუალებით შეუძლებელი არის რეაქციის წინააღმდეგ ბრძოლა და მტკიცე სახელმწიფოებრივი აპარატის შექმნა.

რეაქციონურს მოძრაობას გერმანიის სინამდვილეში შესაძლებელი შეიქმნა დაპირისპირებოდა მხოლოდ ორი კოალიცია. კოალიცია ბურჟუაზიული პარტიებისა და მემარჯვენე სოციალისტების,—ესე იგი დღევანდელი მთავრობა გერმანიისა, ან კი კოალიცია გაერთიანებული პროლეტარიატისა, მუშათა კლასის მთლიანი ფრონტით დაპირისპირება ყოველგვარ რეაქციისა და მონარქიზმის წინააღმდეგ.

გერმანიის ცხოვრების ისტორიულმა ვითარებამ დაგვანახვა, რომ ბურჟუაზიული კოალიცია თავისი „დემოკრატიული“ ბრძოლის მეთოდებითა და საშუალებებით უძლური არის ენერგიული წინააღმდეგობა გაუწიოს რეაქციონურს მოძრაობას. წინააღმდეგ ამ კოალიციის პოლიტიკის ქვეშ მონარქისტები თავისუფლად აწყობენ მუშაობასა და თავიანთი ორგანიზაციების გაფართოებას.

ამ გვარად რეალურმა სინამდვილემ და სოციალურ ძალთა დამოკიდებულებამ დაჟინებით წამოაყენა გერმანიაში მუშათა კლასის კოალიცია, პროლეტარიატის რიგების გაერთიანება და მათი შეთანხმებული პროგრამით გამოსვლა ყოველგვარ რეაქციის წინააღმდეგ. მთელს რიგს სამრეწველო რაიონებსა და ქალაქებში გერმანიის პროლეტარიატი, გარეშე მათი პარტიულ მიმართულებისა, ერთხმად მოითხოვს მუშათა წრეების გაერთიანებასა და გარკვეული რევოლიუციონური პოლიტიკის წარმოებას. ეს არის სტიქიური მოთხოვნილება დღევანდელი მოძრაობისა. „კმარა დემონსტრაციები, დრო არის ნამდვილს მოქმედებას მოვკიდოთ ხელი—გაიძახის გერმანიის მუშათა კლასი და ამ გამოძახილში ნათლად გამოსჩანს ის დიდი შეგნება, რომელიც საჭირო არის ასეთს პირობებში. გერმანიის მუშათა კლასმა მოითხოვა ბურჟუაზიულ და მერყევი რეიხსტაგის დათხოვნა და მუშათა მთავრობის შედგენა. ასეთი არის ის სულიერი განწყობილება და მოთხოვნილებები, რომლითაც გამოდის დღევანდელს პირობებში გერმანიის პროლეტარიატი.

მუშათა კლასის დღევანდელი მოთხოვნილებანი სავსებით მიზანშეწონილი და აუცილებელი არის იმ მდგომარეობის მიხედვით, რომელშიაც იმყოფება დღეს გერმანიის რევოლიუცია. მუშათა მთავრობის შედგენის ლოზუნგი დიდი ხანია გადაისროლა კომუნისტურმა, როგორც ერთი აუცილებელი გზა პროლეტარიატის დიქტატურის დამყარებისაკენ. თანამედროვე პირობებმა ეს ლოზუნგი გერმანიის პროლეტარიატის მორიგ ამოცანად დასახა და მის გარშემო თავს იყრის მრავალ რიცხოვანი მუშათა წრეები.

ამ გვარად, ნაცვლად ბურჟუაზიული კოალიციისა, გერმანიის პროლეტარიატმა წამოაყენა მუშათა და სოციალისტთა კოალიციის პროგრამა, მუშათა მთავრობის შედგენის საჭიროება.

რას ფიქრობენ გერმანიის მემარჯვენე სოციალისტები ასეთი მდგომარეობის შესახებ, როგორ უყურებენ ისინი მუშათა მთავრობის შედგენის საკითხს? გერმანიის მენშევიკების შესახებ ჩვენ დიდხანს არ მოგვიხდება ლაპარაკი. ეს პარტია ყოველთვის კუდში მისდევდა გერმანიის ბურჟუაზიას და მათთან შეთანხმებულად ატარებდა ცხოვრებაში ბურჟუაზიულს პოლიტიკას. საერთაშორისო ომის დაწყებისას სოც.—დემოკრატიამ მხარი დაუჭირა კაიზერის იმპერიალისტურს პროგრამას და მხურვალე მონაწილეობა მიიღო აგრესიულს ომის წარმოებაში. როდესაც მონარქიზმი დაეცა გერმანიაში [illegible] გვერდში ამოუდგა ბურჟუაზიასა და მასთან ერთად სისხლის მორევში ახრჩობდა მათ მოძრაობას. გერმანიის მენშევიკები პოლიტიკურს კოალიციაში არიან კაპიტალისტებთან და ისინი სავსებით იზიარებენ მათს ნაბიჯებს.

მენშევიკების დაუხმარებლად გერმანიის დღევანდელი მთავრობა ერთს საათსაც ვერ გაძლებდა და ამ ნაირ შეიდემან—ნოსკეს პარტიამ დიდი სამსახური გაუწია გერმანიის ბურჟუაზიას პოლიტ.-ძალა უფლების შენარჩუნების საქმეში. დღესაც ეს პარტია ბურჟუაზიასთან ერთად გამოდის და ძველი ნაცადი გზით ცდილობს კვლავ სიარულს. მასთანვე თავის პოლიტიკის ორბიტრში სურს ჩაითრიოს მეორე მემარჯვენე პარტია—დამოუკიდებლებისა და ამ გვარად შექმნას გაფართოებული კოალიცია მემარჯვენე სოციალისტებისა და მემარცხენე ბურჟუაზიის შორის. ამ კოალიციას ყოველთვის ახასიათებდა და დღესაც უნდა ახასიათებდეს საგარეო პოლიტიკაში (სხვა მორჩილება ანტანტის წინაშე და შიგნით კაპიტალისტური მეურნეობის განმტკიცება. აი ასეთი პროგრამას ნახავს უპერს დღეს დამოუკიდებლები და ზურგს აქცევენ გერმანიის მუშათა კლასის მოთხოვნილებებს.

დამოუკიდებელ პარტიას ყოველთვის ახასიათებდა გაურკვევლობა და წინააღმდეგობანი. სიტყვით ეს პარტია რევოლიუციონურს ნიადაგზედ სდგას და სოციალისტურს პოლიტიკას ატარებს, ფაქტიურად კუდში მისდევს ბურჟუაზიას და არც ერთი რევოლიუციონური აქტი არ მოუხდენია. პროგრამით ის საბჭოთა სისტემის დამცველად გამოდის, ერთ დროს კომინტერნშიაც აპირებდა შესვლას და საერთაშორისო სოციალისტურ რევოლიუციაზე ლაპარაკობდა, რეალურს ცხოვრებაში ყველა ამ ფაქტორებს ებრძვის და თვითონაც ბურჟუაზიის გემით მოგზაურობს. დამოუკიდებელი პარტია ცნობილი არის, როგორც უხასიათო და უმოქმედო პარტია. ის რევოლიუციის ხანაში თავდაპირველად ქანაობდა მენშევიკებსა და კომუნისტებს შორის და დღესაც ვერ მოუძებნია გარკვეული ნიადაგი დასაყრდენად. 1919—20 წლებში ეს პარტია დიდი რევოლიუციონური ლოზუნგებით გამოვიდა და კომუნისტებთან მოლაპარაკებას აწარმოებდა კომუნისტურ ინტერნაციონალში შესასვლელად. მაგრამ მაშინ მას მრავალი რამ მოსთხოვეს და ამიტომ არჩია გვერდზედ გამდგარიყო. ამ ჟამად ეს პარტია მოწინააღმდეგე ბანაკში გადასახლდა და ბურჟუაზიასთან და მენშევიკებთან ერთად შედის კოალიციაში. მიუხედავად იმისა, რომ ასეთმა პოლიტიკამ დიდი ზიანი მიაყენა გერმანიასა და რევოლიუციაც დიდს საფრთხეში ჩააგდო, დამოუკიდებელი პარტია, წინააღმდეგ მუშათა კლასის მოთხოვნილებებისა, შედის ბურჟუაზიულს კოალიციაში. ამით მან ერთხელ კიდევ გამოაშკარავა თავისი უხასიათობა და უნიადაგობა.

ეს პარტია უკვე გადავიდა ფარულ მხარის დაჭერიდან აშკარა მხარის დაჭერაზე მთავრობის მიმართ. ეს გამოაშკარავდა, როგორც თავდაცვის შესახებ კანონ-პროექტის კენჭის ყრის დროს გერმანიის რეიხსტაგში, ისე პურის გაწერის განხორციელებასაც. დამოუკიდებლებმა ორივე შემთხვევაში მხარი დაუჭირეს მთავრობას და ამით დაადასტურეს ეს კანონი, რომელიც აშკარად მიმართული არის მუშათა კლასის მიმართ. პურის გაწერის კანონი სასარგებლოა მსხვილი მემამულეებისათვის, რადგან მთავრობა აძლევს მათ მატერიალს პურზედ მაღალ ფასებს. ამის შესახებ „როტე ფანე“ სწერდა: მხოლოდ დამოუკიდებელ პარტიაზედ იყო დამოკიდებული მთავრობის წინადადების უარყოფა და ამით მიღწევა რეიხსტაგის დათხოვნისა და პირდაპირ მომართვა მუშათა მასებისადმი. მაგრამ დამოუკიდებლებს ეშინიათ ყოველგვარი სერიოზული ბრძოლისა მუშათა მთავრობის შესაქმნელად და ბურჟუაზიასთან არსებულ შეთანხმების ჩაშლას გაურბიან.

ამ გვარად დამოუკიდებლებმა თავიანთი სახე გამოაშკარავეს და მათი პოლიტიკა დღეს მიმართული არის მუშათა კლასის წინააღმდეგ. გერმანიის ბურჟუაზიამ თავისი უკანასკნელი რეზერვი გამოიყენა რევოლიუციონური მოძრაობის წინააღმდეგ და დიპლომატიური გზით ცდილობს თვალი დაუბნელოს მუშათა კლასს, მაგრამ ეს ხალხი ვერ გამოდგება და მუშათა კლასი უფრო ენერგიულად შეუდგება თავისი მოთხოვნილების წამოყენებას.

ს. დევიანი.

რევიზიის საჭიროება

საბჭოთა ძალა-უფლების დამყარების შემდეგ უკვე წელიწად ნახევარმა განვლო. ეს დრო შექმნილ პირობებში სავსებით საკმაო იყო, რომ პოლიტიკურ პარტიებს გამოენახათ განსაზღვრული პოლიტიკური პლატფორმა, რომელიც შეეგუებოდა როგორც საერთაშორისო ძალთა ურთიერთობას, ისე ჩვენი ქვეყნის სახელმწიფოებრივ მშენებლობას.

გულახდილად უნდა ვაღიაროთ, რომ 1921 წლის თებერვლის ამბებს მომზადებულად ვერ დახვდა ჩვენში არსებული პოლიტიკური პარტიები. დასავლეთის ორიენტაციის გაზვიადებამ მიაღწია კულმინაციურ წერტილს და ყოველივეს ფასი დაეკარგა მის გვერდით და მის გარეშე.

თუ პირველ დღეებში საბჭოთა ძალა-უფლების დამყარებისა ვისმესათვის ბურუსით მოცული იყო საერთაშორისო მეთაურების მახლობელი პერსპექტივები და ჩვენი ქვეყნის ცხოვრებაში ახალი ერის დაწყება. დღეს ასეთ გაუგებრობას ბოლო მოეღო და ვისაც შესწევს მოვლენათა კრიტიკულად შეფასების უნარი, იგი ხედავს, როგორც საერთაშორისო მდგომარეობის, ისე ჩვენი ქვეყნის სახელმწიფოებრივი ცხოვრების ნამდვილ სურათს.

დასავლეთის ორიენტაციამ სრული დამარცხება განიცადა. ევროპის კაპიტალიზმმა დღემდის მის „გამარჯვებისა“ ვერც ერთი პოლიტიკური და ეკონომიური საკითხი ისე ვერ გადასწყვიტა, როგორც მას სურდა, როგორც მას უნდოდა. ანტაგონისტური ურთიერთობა

მურაზისა (1782—1846) გიორგი მე-13 ძის. ეს ბიბლიოთეკა წარმოადგენდა საქართველოს სამეფო სახლის წევრთა ხალხულიწულო ქონებას. თეიმურაზი ითვლებოდა რუსეთის სამეცნიერო აკადემიის საპატიო წევრად და 1848 წ. აკადემიკოს მარი ბროსეს რჩევით თეიმურაზმა ეს ბიბლიოთეკა გადასცა უსასყიდლოთ სამეცნიერო აკადემიას. მანუსკრიპტების ამ ძირეულ კოლექციას შეემატა სხვა ქართული ხელთნაწერები გატანილი როგორც საქართველოდან, ისე საქართველოს გარეთ მდებარე ძველი ქართული მონასტრებიდან. (მაგ. იერუსალიმის ჯვარის ძველი ქართული მონასტრის ბიბლიოთეკიდან, მე-11—13 ს).

პეტროგრადის საჯარო ბიბლიოთეკა აქ მოთავსებულია მდიდარი კოლექცია ქართული მანუსკრიპტებისა, რომელთაგან უძველესი ხელთნაწერები მე-12—9 საუკ. ეკუთნის. ამ კოლექციის საფუძველია ბიბლიოთეკა ქართველი უფლისწულის ივანე გრიგოლის-ძე გრუზინსკისა. გრუზინსკის კრება შეიცავს 361 ხელნაწერს, (მათ შორის ტყავის სახარება 995 წ. საუცხოო სურათებით შემკული) 76 სხვა და სხვა აქტებს და ავტოგრაფებს, და 101 ძველ ნაბეჭდ წიგნს, სულ 538 ნომერს. 1880 წ. ივანე გრუზინსკიმ ეს ბიბლიოთეკა გადასცა დასაცველად საჯარო ბიბლიოთეკას უსასყიდლო.

ამ ძირეულ კოლექციას შეემატა სხვა ძველი ქართული ხელთნაწერები გატანილი ქართულ მონასტრიდან და სიძველეთ საცავებიდან—როგორც მაგ., ძველი ქართული სასულიერო საგალობელთა წიგნი, გადაწერილი პერგამენტსა და პაპირუსზე, მე-18—19 საუკ. წაღებული ეპ. პორფირისა მიერ იერუსალიმის ჯვარის მონასტრიდან, ორი ფურცელი ფსალმუნისა, გადაწერილი პაპირუსზე, მე 7 საუკ. წაღებული სინას მთის ეკატერინეს ძველი მონასტრის ბიბლიოთეკიდან; ფიწუნდის ს. ხარება ბიჭვინთის საკათალიკოსო ტაძრიდან: განსაკუთრებით შესანიშნავი სახარება სამეგრელოს მთავრების დადიანების წიგნთ-საცავებიდან, ქართულ ბერძნული ტექსტი შემკული საუცხოვო მინიატურით და სხ.

პეტროგრადის სხვა სიძველეთ—საცავები. ქართული სიძველეები დაცულია პეტროგრადში სხვა ადგილებშიც, სტროგნოვის მუზეუმში ინახება ტყავის სახარების შესანიშნავი ხელოვნებით შესრულებული ყდა, გატაცებული გენ. გუბერ. ლევაშევის მიერ. საზამთრო სასახლეში [illegible] ქართული სახარება. ქართული ხელთნაწერი დაცულია აგრეთვე პეტროგრადის სასულიერო აკადემიის ბიბლიოთეკაში. საადმირალიტეტო [illegible] ინახება იარაღები ქართული წარწერებით (სხვათა შორის ორი ზარბაზანი რაჭის ერისთავის როსტომის 1756 წ. თარიღით.)

აგრეთვე სინოდის ბიბლიოთეკასა და არქივში, ალექსანდრე მესამისა და შტიგლიცის მუზეუმებში და სად. ლევაშოვში. (ფინეთის რკინის გზა) ლევაშოვების კარის ეკლესიაში ინახება ქართული ნივთები (გვირგვინები და სხვა) გატანილი გენ.-გუბერ. ლევაშევის მიერ.

იარაღების პალატა. იარაღების პალატაში დაცულია: 1) საქართველოს მეფეთა გვირგვინები: დავითი ნარინის გვირგვინი წარწერით მე-13 საუკ.; არჩილ მეფის გვირგვინი მე-18 საუკ. ერეკლე მეფის გვირგვინი, ხ ყდარი, ტახტი და სხვა ქართული სიძველენი, უმთავრესათ იარაღები.

საგარეო საქმეთა სამინისტროს მოსკოვის მთავარი არქივი. აქ [illegible]: ორიგინალი 1783 წ. დადებულ ხელშეკრულობისა საქართველოსა და რუსეთს შორის. ქართული დედნები გარმატებისა და სხვა ისტორიული საბუთების ქართული მანუსკრიპტები, მათ შორის ძველი ხელთნაწერი შოთა რუსთაველის „ვეფხვის ტყაოსანის“ აგრეთვე მანუსკრიპტები ბატონიშვილი დავით ბაგრატის ძის გრუზინსკის კოლექციიდან.

სურათები. მათ შორის დავით ბაგრატის ძის გრუზინსკის კოლექცია (გადა სული 1888 წელს) სულ 20 სურათი; ა) აკვარელის სურათები ქართველი მეფეების და ბატონიშვილების. ბ) პორტრეტი ირაკლი II, გიორგი XIII და სხ.; გ) სურათი რუსთაველის.

რუმიანცევის მუზეუმი. აქ დაცულია მანუსკრიპტების ხუთმეტიოდე ნომერი. მათ შორის საყურადღებოა ვარიანტი „ქართლის ცხოვრებისა“ თეიმურაზის ბიბლიოთეკიდან.

ქართული სიძველეები დაცულია აგრეთვე მოსკოვის სხვა სიძველეთა საცავებში: საპატრიარქო სალაროში, ისტორიულ მუზეუმში, მოსკოვის მიძინების ტაძარის სალაროში, მოსკოვის დონის მონასტერში, მოსკოვის სინოდალურ სტამბაში, სინოდალურ ბიბლიოთეკაში ყოფილ ლაზარევის ინსტიტუტში, იუსტიციის სამინისტროს ცენტრალ არქივში.

მოსკოვის სობოროს საუნჯეში არის სამსჭვალის ბუდე, წარწერით: „მეფე ყოვლისა საქართველოისა დავით ძე რუსუდანისა აღმშენებელი წმინდისა სამსჭვალისა სასვენებლისა ამის“.

კიევი. კიევის, მღვიმის, ლავრის, სალაროში დაცულია: მიტრა და ანტიმინსი იმერეთის კათალიკოზის მაქსიმესი, კიევის სასულიერო აკადემიის მუზეუმში დაცულია ქართული ხატები 10 ცალი ენქერი, არაგვის ერისთავის რევაზის ასულის მარიამის წარწერით. საეკლესიო საარქეოლოგიო მუზეუმის ბიბლიოთეკაში: მეათე საუკ. ქართული ხატები სინას მთის მონასტრიდან და დოკუმენტები ქართული შთამომავლობისა. სოფიის ტაძარში საპატრიარქო ომოფორი არჩილ II-ის ბრძანებით დამზადებული.

ლივადია (ყირიმი) სასახლის კარის ეკლესიაში დაცულია ქართული ხელოვნების უშესანიშნავესი ძეგლთაგანი—მინანქრის ხატი ღვთისმშობლისა, გატანილი სიონიდან.

ქართული სიძველეები რუსეთის სხვა ქალაქებში. ქართული სიძველეები გარდა ზემო ხსენებულ პუნქტებისა დაცულია აგრეთვე რუსეთის სხვა ქალაქებში, სადაც სცხოვრობდენ საქართველოს სამეფო სახლის წევრი. ეს პუნქტებია:

ნიჟნი-ნოვგოროდი. (ლისკოვო, კაპუშინი, ტერიუშევო) აქ სცხოვრობდა ვახტანგ VI შთამომავლობა.

ბატონიშვილები: ბაქარ. ლეონ, ალექსანდრე, იაგორ, აქვე ცხოვრობდა საქართველოდან 1811 წ. გადასახლებული ანტონ II კათალიკოზი. ასტრახანში აქ ცხოვრობდენ მეფეები: ვახტანგ VI და თეიმურაზ II. ისინი აქვე დასაფლავდენ.

ვორონეჟი. აქ სცხოვრობდა საქართველოს უკანასკნელი დედოფალი მარიამ

ტულა. აქ სცხოვრობდა საქართველოდან გადასახლებული ბატონიშვილები.

ტობოლსკი. აქ ინახება ქართული გარდამოხსნა.

გეორგიევსკი. აქ დაიდო ხელშეკრულება 1783 წ. საქართველო რუსეთ შორის და ქართული სიძველეებიც ამ დროიდან მოგროვდა ამ პუნქტში.

ყაზანი. აქ ინახება ვახუშტის ქარტები

პოლტავა. პოლტავის გუბერნიაში იყო ქართული კოლონიები, რომლებიც [illegible] ვახტანგ VI-ესთან გადასახლებულ ქართველ თავადაზნაურობამ. [illegible] მაზრაში ორმოცდაათი წელი ცხოვრობდა პოეტი დავით გურამიშვილი.

განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს პრესნას, სადაც იყო კოლონია ქართველ [illegible]. აქ სცხოვრობდა გეოგრაფი ვახუშტიც.

ყველა ეს სიძველეები ადგილობრივ უნდა გამოირკვიოს კომისიამ, რადგან ყველა მათგანი არ არის სათითაოდ ცნობაში მოყვანილი.

„ზახტრიონი“.

გერმანიის ამბები

გერმანეთის კომპარტიის ცეკას წერილი.

მოსკოვი 16 ივლისი. „როტე ფანე“ გამოაქვეყნა ღია წერილი კომპარტიის ცეკასი სოციალისტურ პარტიებსა და პროფკავშირების მიმართ, რომელთაც კომპარტია წინადადებით მიმართავს მათ მუშათა მთლიანი ფრონტის შესაქმნელად. წერილი მოითხოვს რეიხსტაგის დათხოვნას, კოალიციონური პოლიტიკის უარყოფას და მშრომელთა ხელისუფლების შექმნას. საშუალებად ამ მიზნისათვის მას მიაჩნია მთლიანი და შეერთებული გაფიცვა.

კომინტერნის აღმასკომის მოწოდება.

კომინტერნის აღმასკომმა, გერმანეთის მონარქიული მოძრაობისა და ს. დ. უმრავლესობისა და დამოუკიდებლების მიერ პროლეტარული მთლიანი ფრონტის დარღვევის გამო, გერმანეთის მუშებს მიმართა მოწოდებით, რომელშიც აღნიშნავს, რომ ორივე სოციალისტურმა პარტიებმა არა ერთხელ უღალატეს თავიანთ პროგრამას და პროლეტარიატის ინტერესებს. ეხლაც ისინი ხელ-ახლა ემზადებიან მთლიანი პროლეტარული ფრონტის წინაამდეგ. ს. დ. უმრავლესობა ცდილობს „განსაზღვროს ბრძოლა პარლამენტის პარკეტით“. დ მოუკიდებლები, რომელნიც წინეთ ს.-დ. უარყოფდენ მთავრობაში კოალიციის შესახებ, დღეს თითონ „ხელს რესპუბლიკის გადარჩენას დემოკრატებსა და ცენტრს შორის კოალიციაში“. თუ ეს მოხდა, ეს ნიშნავს, რომ ისინი დაშლიან პროლეტარიატის მთლიან ფრონტს, რადგან გერმანეთის კომპარტია არავითარ დათმობაზე არ წავა ბურჟუაზიის მიმართ. ამისათვის განაგრძობს მოწოდება—რომ დარღვეული არ იქნეს მუშათა მთლიანი ფრონტი, იმ მუშებმა, რომელნიც მიყვებიან სოც. დემოკრატიულ პარტიას, ხელი უნდა შეუშალონ მათი ხელმძღვანელების გეგმის განხორციელებას. დასასრულ მოწოდება მიმართავს გერმანეთის კომპარტიას და ურჩევს მას, რომ არ დაშალონ თავისი რიგები და სიტყვიერი ბრძოლიდან რეაქციის მიმართ გადავიდეს შეიარაღებულ ბრძოლაზედ პროლეტარიატის რევოლუციონური ავანგარდის საშუალებით.

უცხოეთი

უარს ამბობენ.

ნაუენი. 17 ივლისი. სტატს სეკრეტარი ხიუზი, დემოკრატიულ ასოციაციისადმი მიმართულ წერილში, ამბობს, რომ შეერთებული შტატები ვერ ხედავენ მიზეზებს ჰააგის ტრიბუნალის შესახებ [illegible] კვლავ გადახედვისას, ვინაიდან შეერთებული შტატები არ არის ერთა ლიგის წევრი და არა აქვთ საშვალება მოსამართლეთა შორის ყავდეს თავის წარმომადგენლები.

წყნარ ოკეანეზე.

ბერლინი. 17 ივლისი. შეერთებულმა შტატებმა და იაპონიამ დაამტკიცეს ხელშეკრულება კუნძულ იაპის შესახებ. ხელშეკრულება უკვე შევიდა ძალაში.

რკინისგზელთა გაფიცვა ამერიკაში

ბერლინი. 18 ივლისი. ჩიკაგოში გამოუშვეს მოწოდება შოფერების, მექანიკების და რკინისგზის მემანქანეებისადმი დაიწყონ გაფიცვა 17 ივლისიდან.

ესპერანტო.

ბერლინი 17 ივლისი. აკადემიკოსმა კაპიჭმა განაცხადა, რომ ესპერანტო არის ენა ყოველგვარ ნიუანსების გარეშე, რომელსაც არ შეუძლია რთულ იდეების გადაცემა და ამიტომ ამ ენის სწავლება კომერციულ სასწავლებლებშიც კი უაზრობას წარმოადგენს.

თავდასხმა ინგლისელ პოლკოვნიკზე.

ბერლინი. 17 ივლისი. კაიროში მძიმეთ დაჭრეს, ხანჯლით სამჯერ დაჭრით ინგლისელი პოლკ. პიგეტი.

დახმარება ავსტრიას.

ბერლინი. 17 ივლ. ვენიდან დაბრუნებულმა, ამერიკის ყოფილმა [illegible], მორგ[illegible] ინტერვიუს დროს განაცხადა, რომ საჭირო იქნებოდა რამოდენიმე კაპიტალისტის დახმარება ავსტრიისადმი, რაც სასარგებლო იქნებოდა კაცობრიობისათვის და ცივილიზაციისათვის. საჭიროა დაარსდეს ავსტრია და ფინ[illegible] ამერიკული საზოგადოება, რომელიც აიღებდა ავსტრიის რკინის გზას, დაითხოვდა 25.000 გამოუსადეგარ მოხელეს და აწევდა სატრანსპორტო ტარიფს. მაშინ, რამოდენიმე თვის განმავლობაში საქმეც გამოსწორდებოდა.

პაშიჩი.

ბერლინი, 17 ივლისი. ბელგრადიდან უარყოფენ ხმებს პაშიჩის გადადგომის შესახებ. ეს ხმები გამოწვეული იყო სხვა და სხვა დაპირისპირებებით, რომელნიც ამ ჟამად გადალახულია.

ფაშისტები.

ბერლინი. 17 ივლისი. კრემონში მეზობელ თემებიდან შეიკრიბენ ფაშისტები და მოითხოვდენ პროვინციალური დელეგაციის თავმჯდომარის გადაყენებას. ხელისუფლების წარმომადგენლმა წესიერების დასაცავად დახურეს სახლები. მოხდა კონფლიქტი აქვანეგრში ფაშისტებსა და კარაბინერებს შორის. ფაშისტების მდივანი მოკლეს. მკვლელობის შემდეგ რამოდენიმე ათასმა ფაშისტმა პროტესტის ნიშნათ გაიარეს ქალაქი და გაანადგურეს სახალხო პარტიის წევრის დეპუტატ მაჯელიოლის ბინა. პარლამენტში, რომში, სხვა და სხვა პარტიის წევრებმა შეიტანეს წინადადება, მაჯელიოლისათვის თანაგრძნობის გამოსაცხადებლად, სხდომის დახურვის შესახებ. ეს წინადადება მიღებულ იქნა.

ბერლინი, 17 ივლისი. ფაშისტების ყრილობამ კრემონში დაადგინა შეაჩეროს დემონსტრაციების გამართვა.

მაღაროს მუშათა გაფიცვა ამერიკაში.

ბერლინი 17 ივლისი. მაღაროს მუშათა ფედერაციის აღმასკომმა დაადგინა აუცილებლად უარყოს პრეზიდენტის გარდინგის არბიტრაჟი.

გერმანიის პროლეტარიატის ანგარიშზე.

ბერლინი. პირველი ჯგუფი საზოგადო სამუშაოისა, საფრანგეთის დანგრეულ ოლქების აღსადგენად, რომლის შესრულებაც დაკისრებული აქვს გერმანიას, გაყოფილია 5 სამუშაო კატეგორიად, რომლის ღირებულება ზოგადათ აღწევს 4,827,000,000 ფრანკს. ამ თანხიდან 229,000,000 ფრანკს ხარჯავს საფრანგეთი და 3,895,000,000 ფრანკს—გერმანია. მუშაობას ხელმძღვანელობას გაუწევენ ფრანგი ინჟინერები, იჯარის ხელმძღვანელებენ გერმანელები. ფრანგი მრეწველები მისცემენ აღნიშნული მუშაობისათვის საჭირო მატერიალის ერთს მესამედს.

ტომასი იცავს მეფის პოლიტიკას.

ლონდონი. თავის სიტყვაში მუშათა პარტიის ლიდერმა ტომასმა, რომელიც იყო წარმოთქმული ირლანდიის საკითხის გამო, განაცხადა შემდეგი: „ირლანდიის რესპუბლიკანელები თავს იტყუებენ, თუ კი ფიქრობენ, რომ ინგლისის პოლიტიკური ცვლილებების შედეგი, რომელთაც შეუძლია ძალა-უფლება ხელთ ჩაუგდოს მუშათა პარტიას, ინგლისი მოეპყრობა მათ იდეებს უფრო კეთილ-განწყობილად. ირლანდიის რესპუბლიკის შესახებ ოცნებანი არამც თუ განუხორციელებელია. არამედ მას [illegible] ირლანდიის ხალხი იქამდის, რასაც არაფერს შემთხვევაში არ დაუშვებს არცერთი ინგლისის პოლიტიკური პარტია“.

სოციალისტები ბურჟუაზიასთან მთლიან ფრონტზე.

რომი. იტალიის პარლამენტის სოციალისტურ ფრაქციას თათბირი ჰქონდა ბონომის ჯგუფთან რათა შეექმნას საერთო—დემოკრატიული პარლამენტარული ბლოკი.

სოციალ რეფორმისტებმა პირბადე ჩამოიხსნეს.

რომი. შრომის საერთო კონფერენციის მეორე სხდომაზე დარაგონმა წარმოთქვა აშკარა კონტრ რევოლუციონური სიტყვა, რომელშიც ის სასტიკათ ილაშქრებდა კომუნისტების წინააღმდეგ: „ჩვენ ვერ მოვახდენთ რევოლუციას, ამიტომ უნდა ვითანამშრომლოთ ბურჟუაზიასთანო“. კომუნისტმა რეპოსიმ, რომელიც გამოვიდა დრაგონის შემდეგ, განაცხადა, რომ ბურჟუაზიული სახელმწიფოს დამარცხება შეიძლება არა შეთანხმებით, არამედ — ბრძოლით. „ბურჟუაზიამ,—და ამთავრა რაპოსიმ,— დაინახა თუ არა, რომ რევოლუცია არ მოხერხდა, დაიწყო საპოქალაქო ომი, ფაშიზმის დახმარებით, რომელსაც არ ექნებოდა ადგილი ჩვენ რომ თავის დროზე ამისთვის ხელი შეგვეშალა“.

ბუდაპეშტში.

ნაუენი. 17 ივლისი. იტყობინებიან ბუდაპეშტში პოლიციისა და სოციალისტების შორის მომხდარ სერიოზულ შეტაკების შესახებ.

ჰანოვერი. 17 ივლისი. ცხოვრების გაძვირების წინააღმდეგ საპროტესტო დემონსტრაციის დროს ბუდ პეშტში მოხდა შეტაკება დემონსტრანტებსა და პოლიციის შორის. დაჭრილია მრავალი დემონსტრანტები.

ანგორაში.

ნაუენი. 17 ივლისი გაზ. „ტაიმსი“ ცნობით ანგორის კაბინეთი გადადგა იმის შესახებ, რაც ნაციონალური ყრილობამ უარი სთქვა ქემალ ფაშის მიერ შეტანილ კანონ პროექტზე.

ერთა ლიგა.

ნაუენი. 17 ივლისი, ერთა ლიგის საბჭოს კრება დანიშნულია ლონდონში 17 ივლისს.

კილი.

ნაუენი. 17 ივლისი. რეიხსტაგმა დაადგინა გამოაცხადოს კილი თავისუფალ ნავთსადგურად.

ირლანდიაში.

კრაუდენი. 17 ივლისი. მთავრობის ჯარებმა დაახვეს რესპუბლიკანელებს სამხრეთით. რესპუბლიკანელებმა მიიღეს დამხმარე ძალები ტიპერერიდან და გუშინ დაიკავეს ბოლდფორტი. სამხრეთ ირლანდიაში ძველებურად სწარმოებს პარტიზანული ომი.

რომი. 17 ივლისი. ირლანდიაში გრძელდება სამოქალაქო ომი. გუშინ მთავრობის ჯარებმა, რომელნიც მიყვენ ჩასაფრებულ ადგილებში დაჭრეს 3 ჯარისკაცი და ჯავშნიანი ავტომობილი.

ინგლისი და ამერიკა.

ნაუენი. 17 ივლისი. გაზ. „დეილი ხრონიკლი“ პროტესტს აცხადებს იმის გამო, რომ ინგლისმა ეხლავე გადაუხადოს შეერთებულ შტატებს თავისი ვალები, ვინაიდან სხვა მოკავშირეები აგრძელებენ გადახდის ვადას და ფიქრობს, რომ ბრიტანეთის ვალების გადამხდელები ჩავარდებიან გაჭირვებულ მდგომარეობაში, ამავე დროს გაზეთები ფიქრობენ, რომ საბჭოთა გერმანიას შეუმცირდეს [illegible] დი და საერთაშორისო [illegible].

ჰააგაში.

რომი. [illegible] რომელიც [illegible] გაციის გადაწყვეტილება მოლაპარაკე შეწყვეტის შესახებ. თავის მხრივ ლ[illegible]ვინოვი ამტკიცებს, რომ კონფერენცია არ მიიღებდა შეთანხმების პოლიტიკის [illegible] ნოვმა აიცილა თავიდან მოლაპარაკების ჩაშლის პასუხისმგებლობა.

პოლონეთში.

ნაუენი. 17 ივლისი, კორფანტი ჩაულია პრემიერად 219 ხმის უმრავლესობით წინააღმდეგ 206 ხმისა. კორფანტის არჩევამ შექმნა პოლონეთის შინაური პოლიტიკისათვის მეტად მძიმე მდგომარეობა, პილსუდსკი რომელიც არ იწონებს არჩევას ფ[illegible]რონს გადადგომას.

მანჩესტერი. 17 ივლისი, კორფანტის არჩევას გერმანიის პრესა სთვლის გერმანია-პოლონეთის ურთიერთობის ცუდ ნიშნად. სამშვიდობო ხელშეკრულების შესრულებისათვის და მეზობლობის და მშვიდობიან ზემო სილეზიის იმ ნაწილში, რომელიც მიეკუთვნა პოლონეთს.

პარიზში მომხდარ თავდასხმის შესახებ.

ბერლინი. 17 ივლისი, კვლევა ძიებამ გამოარკვია, რომ ბუვეს ანარქისტული პარტიამ გამოუცხადა საყვედური [illegible] გამო [illegible]. ბუვემ მოაწყო თავდასხმა იმ მიზნით რომ რეაბილიტაცია მოეხდინა თავის რეპუტაციისათვის. თანამოაზრები მას არ ჰყოლია.

აღმოსავლეთი იღვიძებს

კაცობრიობისთვის მთელი ისტორიის გასწვრივ თვითეულ ეპოქას, თვითეულ საუკუნეს თავისი განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს. თვითეული საუკუნე [illegible] მისი [illegible] შინაარსის [illegible] და ამ უკანასკნელის მიხედვით ის შეიცავს [illegible] და ან მიზნებს მთელი კაცობრიობისა, ან მისი რომელიმე ნაწილისათვის.

თუ ამ საზრისით მივუდგებით მე 20 საუკუნეს, უყოყმანოდ შეგვიძლიან ვსთქვათ, რომ მან მოუტანა დიდი რამ კაცობრიობას. ჯერ კიდევ მე 20 საუკუნის დასაწყისშივე დაეტყო კაცობრიობის მომავლისაკენ მსვლელობის პროცესს ერთი მეტად დამახასიათებელი ტენდენცია—ნაციათა [illegible] და მათგან თავისი უფლებების დაცვის საჭიროება.

[illegible] ეს ბრძოლა ნაციონალური თვითგამორკვევისათვის მის შემდეგ, რაც ის ჩვენ თვალწინ გადაიშალა და [illegible] მშრომელთა განთავისუფლებისათვის ბრძოლა.

ეს მდგომარეობა კარგად გამოვლინდა წინებრ [illegible] ჯერ კიდევ იმპერიალისტურ ომის დასაწყისს ყველა ქვეყანა, ყველა ჯურის [illegible] და მათ თავის კლასიური [illegible] ლოზუნგი: ერთა განთავისუფლება.

ცხადია ამით ისინი [illegible] გარდა თავის [illegible]. მშრომელთა მასა და ნაციები [illegible] მათ პრაქტიკულ საქმიანობას ამ [illegible]. მე XIX საუკუნეს რომ თავი დააღწიეს, XX ეს [illegible] მათი [illegible].

დღეს ეს აშკარაა. ეს იცის ყველამ, ეს იცის დასავლეთმაც და აღმოსავლეთმაც. ეს კარგად ესმის თვით ბურჟუაზიასაც, რომ დღეს სოციალისტური და მაშასადამე [illegible] საქმე კეთდება ნაციონალური გზით. ის კარგად უწყის, რომ სოციალიზმი მას ებრძვის სწორედ ამ მხრით და ამიტომ ის იბრძვის ამავე იარაღით და მათ პირში ათასჯერ გაღეჭილ ფრაზას ერთა განთავისუფლების შესახებ [illegible] გარეგნულად პრაქტიკული მსვლელობა.

ის მიმართავს [illegible] იმ მხარეს, რომელიც მასავით უფრო საშიშია, იმ მხარეს, რომელმაც იწყო გაღვიძება და თავის უფლებებზე ხმა მაღლა ლაპარაკი. ეს არის აღმოსავლეთი, რომელსაც გადამწყვეტი როლი შეუძლია ითამაშოს დღეს მიმდინარე მოსისხლე მონათა შორის ბრძოლაში.

ყველა ამის ზეგავლენით საფრანგეთიც კი, ის საფრანგეთიც, რომელიც ყოველთვის ცნობილი იყო უჩვეულო ცენტრალური პოლიტიკის მატარებლად,

დღეს „ფართო თვითმართველობის უფლებას“ ანიჭებს ადმოსავლეთის იმ ქვეყნებს რომლებზედაც მას აქვს ერთა ლიგის მიერ ბოძებული მანდატი.

აღსანიშნავია უკანასკნელი ცნობები დიდი ლივანიის წარმომადგენლობითი საბჭოს შესახებ, რომელიც არჩეულია „საყოველთაო ხმის მიცემით“ (ფრანგული გაზეთი „ტანი“). ამას ზედ ერთვის ცნობა სირიის სახელმწიფოთა ფედერაციის შესახებ იურიდიული და სახელმწიფოებრივი ხასიათის ზოგიერთი კითხვების მოსაწესრიგებლად. როგორც სჩანს ამ ფაქტს „კმ ყოფილებით“ შეხვდა ფრანგული პრესა. რამდენად ეს ასეა, იმდენად ეჭვი არაა იმის შესახებ, თუ ვინ უნდა იყოს ამ იურიდიული კითხვების მომწესრიგებელი.

ცხადია იგინი იქნებიან უფლებრივი მანამ, სანამ იურიდიული კითხვების გადაჭრის დროს იხელმძღვანელებენ საფრანგეთის სახელმწიფოებრივი თვალსაზრისით, საფრანგეთი და საერთოდ ანტანტა კი შეეცდება „ადგილობრივ ელემენტების საშვალებით თავიანთი საქმე გააკეთოს.

გასაგებია, რომ იგინი არ დაკმაყოფილდებიან მარტო სირიის სახელმწიფოთა „ფედერაციით“ და იმავე ზრახვებს ახალ განტკიებში გახვეულს მიაწოდებენ სხვებს. მაგრამ „აღმოსავლეთი იღვიძებს“. ეს აპოძ ხილი იმას მ ჩვენეულია, რომ ის აშკარად ეტყვის ყველას:

„მართალია ფერი გამოიცვალეი, მაგრამ გული ისევ ძველი გაქვსო“!

მ. ს.

ახალი ამბები

— **ქალაქის მეურნეობა.** დაიწყეს პურის გალეწვა ქალაქის მიწებზე. ტფილისის მიდამოებში მოსავალი კარგია, ნატურალური გადასახადი ქალაქის მიწებიდან წესიერად შემოდის.

— **სახლების რეგისტრაცია.** 16 ივლისისათვის სახლების რეგისტრაციის სექციის მიერ გაცემულია 3618 სარეგისტრაციო ბარათი იმ სახლის მეპატრონეებზე ვინც ანკეტა შეავსო.

ძმები თამამშევების ქარვ.-სლა. დაიწყო რემონტი ძმები თამამშევების ქარვასლისა, რომელიც ჩამორთმეულია მუნიციპალური წესით.

„მოამბე“ გამოვიდა „მოამბის“ № 36 (ორგანო შინაგან საქმეთა კომისარიატის) რომელშიც ერთი განყოფილებაა მხოლოდ ოფიციალური.

ბრძოლა ნიაღვართან. უკანასკნელ ხანში ნიაღვარმა მაღლობ ადგილებიდან ჩამოიტანა დიდძალი ქვიშა და მრავალი ქუჩა ამოავსო. აძის გამო ქალაქის აღმასკომის კომუნალურმა განყოფილებამ შეადგინა პროექტი ქალაქის მაღლობ ადგილებში არხების გაყვანის შესახებ და ისეთი ბალახის დათესის, რომელიც გაამაგრებს ნიადაგს.

პროვინციის ცხოვრება

ახალციხე

უკანასკნელ ხანში ურავის რაიონში გლეხები იჩენენ მისწრაფებას სასკოლო შენობის აღდგენისათვის. თემის აღმასრულებელ კომიტეტის წინადადებას სკოლის რემონტის შესახებ გლეხები სიამოვნებით მიიღებენ და აძლევენ უსასყიდლო შრომას. საალშენებლო მასალა, რომელიც აუცილებელია რემონტისათვის, გადებულ იქნება სამაზრო აღმასრულებელ კომიტეტის მიერ. განზრახულია სკოლების აღდგენა მთელ რაიონში (6 სოფელში).

მოსავალი აფხაზეთში

გუმისტის მაზრაში დათესილია 300 დესიატინა პური, 150 დესიატინა სიმინდი. მოსავალს კარგი პირი უჩანს.

დახმარება დამშეულთ

სახალხო კავშირთა საერთო კრებამ დაადგინა—ეთხოვოს ფ. ს. ს. რ. მთავრობას საეკლესიო ნივთების რეალიზაცია პურის შესაძენად. აგრეთვე ყოველი 15 წევრი კავშირისა ვალდებულია არჩინოს ერთი დამშეული ბავშვი. ამასთან ერთად კრებამ დაადგინა, რომ კავშირის წევრთა სადღესასწაულო ძვირფასი სამკაული გადაეცეს რ. ს. ფ. ს. რ. დამშეულთა დასახმარებლად.

გზების გაფუჭება სამხედრო გზაზე

უკანასკნელი თქეშისა და ღვარისაგან საქართველოს სამხედრო გზა მრავალ ადგილას წალეკილ იქმნა, წალეკილ იქმნა ჯებირები, ხიდები—დაზიანდა. ანანურ-ლარსის უბანში ავტომობილების მიმოსვლა შეჩერებულია. გადაუდებელი მუშაობა კაპიტალური რემონტისათვის მოითხოვს ორი თვის ვადას, თუ კი იქნება ნაღდათ ერთი მილიარდი მანეთი. ავტომობილთა მიმოსვლის აღსადგენად ორი კვირის განმავლობაში მიღებულია ზომები. აღმასკომების დახმარებით და სამაზრო ადმინისტრაციის ხელმძღვანელობით ეწყობა შრომის ეგზარა 20 დღის განმავლობაში, ხოლო შემდეგ მუშაობა იწარმოებს სახ. მ. უ. საბჭოს საშუალებით.

სამხატვრო ქრონიკა

— **ს ფაშალიშვილის ხაღამო.** შაბათს, 22 ივლისს, გაიმართება ს. ფაშალიშვილის საღამო. 1. შესავალი სიტყვა: „ქართული ლიტერატურა და თანამედროვეობა“. წარმოსთქვამს კ. გამსახურდია. 2. წარმოდგენა: ქართულ ენაზე პირველად წარმოდგენილი იქნება ახალი ვოდევილი მ. ელიუმენტალ-თამარინის რეპერტუარიდან: „ახალი მამაკაცი“. როლებში: მიხეილ ქიაურელი, ვერიკო ანჯაფარიძე და სხვ. 3. საკონცერტო განყოფილება: თამარ წერეთელი: ბოშური რომანსები ქართულად. ივანე სარაჯიშვილი, ა. ინაშვილი, ვ. შარაშიძე, ს. გაბაშვილი, რომანეიშვილი, არიები და ნაწყვეტები ოპერებიდან. ოპანეზაშვილი —პიანინო. მწერლები სცენაზე: კ. მაყაშვილი, ი. გრიშაშვილი, ს. აბაშელი, კ. გამსახურდია, ს. ფაშალიშვილი, ომოლი მუშა, ლეო ქიაჩელი, რ. გვეტაძე, ლ. ასათიანი, ვლენა შენგელაია—ახალი ლექსები, მინიატურები, ნოველები.

— **ქართული პოეტები რუსულად.** მოსკოვის და ბერლინის გამომცემლობას გელიკონს განზრახული აქვს გამოსცეს რუსულად ქართულ პოეტების ლექსების თარგმანები. წიგნში იმ ლექსების გარდა რომელიც შედის ნიკოლო მიწიშვილის წიგნი „Поэты грузии“ იქნება აგრეთვე ახალი ლექსები. ამ წიგნის გამოცემას ხელმძღვანელობს გიორგი ლორთქიფანიძე.

მოქანდაკე ი. ნიკოლაძის იუბილეისათვის, მოქანდაკე იაკობ ნიკოლაძეს წელს ოქტომბერში უსრულდება 25 წლისთავი რაც პირველად გამოფენა „დიდების ტაძარში“ მხატვრების გამოფენაზე 1897 წელს ოქტომბერში შოთა რუსთაველის მთელი ფიგურის ქანდაკებას. ამის შემდეგ იაკობ ნიკოლაძე მთელი ამ ხნის განმავლობაში ერთად ერთი მოქანდაკე იყო მთელ საქართველოში და დაუზოგავადაც მუშაობდა. დღეს ის მოწვეულია საქართველოს სამხატვრო აკადემიის პროფესორად. ქართველ ხელოვანთა წრეში დაიბადა აზრი, რომ ოქტომბერში ბ-ნ იაკობ ნიკოლაძეს იუბილე მოეწყოს, რომელსაც ექნება ეროვნული ხასიათი. ამ დღისთვის მზადდება წიგნი, რადაც დაფასებული იქნება პატივცემული მოქანდაკის მთელი მხატრული მოღვაწეობა და აგრეთვე შეკრებილი იქნება, რაც მას აქამდე უმუშავია ჩვენ გაზეთში დაიბეჭდა მთელი რიგი წერილების ი. ნიკოლაძის შემოქმედებაზე და აგრეთვე მოქანდაკის მოგონება ოგიუსტ როდენის შესახებ, რომელთანაც პარიზში ის დიდხანს სწავლობდა.

ფედერალურ საბჭოში

სრულ უფლებიანი წარმომადგენელი ოსმალეთის დიდი ნაციონალური კრებობის ფედერალურ საბჭოს თავმჯდომარე ამხ. ნარიმანოვთან. 17 ივლისს, ოსმალეთის დიდი ნაციონალური კრებობის სრულუფლებიანმა წარმომადგენელმა ახმედ მუხტარმა ინახულა ფედერალურ საბჭოს თავმჯდომარე ამხ. ნარიმანოვი, და იქონია მასთან ვრცელი საუბარი.

გაერთიანებულ კომისარიატთა თრგანიზაცია. კომისარიატთა გაერთიანების ორგანიზაციისათვის ფედერალური საბჭოს პრეზიდიუმმა დაადგინა მუდმივი კომისიის დაარსება, რომელშიაც შედის წარმომადგენელი მუშათა და გლეხთა ინსპექციისა, ფინანსთა კომისარიატისა და ლაინტერესებულ კომისარიატებისა, კომისარიატთა შტატების გამომუშავებისათვის.

ხორბალი ზანგეზურისათვის. ზანგეზურის კალიის მიერ დაზარალების გამო, ფედერალურ საბჭოს პრეზიდიუმმა დაადგინა მიეცეს მათ 10,000 ფ. ხორბალი. ზანგეზურის წარმომადგენელს ნება მიეცა პრეზიდიუმის მიერ ხორბალის ნაწილის გაყიდვისა გალანის ხარჯთა დასაფარავად ყესიურის რკინის გზიდან.

მარილის მაღაროები ნახიჩევანის რესპუბლიკის. ტფილისში ჩამოვიდა ნახიჩევანის რესპუბლიკის სახალხო კომისართა საბჭოს თავმჯდომარე ამხ. კადიმოვი. მის ჩამოსვლასთან დაკავშირებით ფედერალურ საბჭოში ირჩევა საკითხი მარილის მაღაროების ექსპლოატაციის შესახებ.

მოწერილი ამბები

ბორჯომში.

ბორჯომში წყალის მოვარდნის მიზეზი იყო მდინარე ბორჯომის შეგუბება 10 ვერსზე აგარაკს ზევით. როცა წყალი შეგუბების ადგილზე ავიდა 12 არშინის სიმაღლეზე, გამოხეთქა და აუარებელი ქვები და ხეები გამოაქანა ბორჯომისაკენ.

თუ რამდენად ძლიერი იყო წყალის მოვარდნა შეიძლება გათვალისწინება ამისა, როცა გავიხსენებთ, რომ ის თავისუფლად მოაქანებდა ქვებს 150—200 ფუთის წონისას და ასწლოვან მუხებს.

სასწრაფოთ შესდგა სპეციალური კომისია, რომელშიაც შევიდენ ადგილობრივი დაწესებულების და პარტკომის წარმომადგენლები და შეეცადა თავისი ძალებით აღედგინა დანგრეული ადგილები. ჩქარა მოვიდა ტფილისიდან სპეციალური კომისია ამხ. ოკუჯავას თავმჯდომარეობით, რომელიც ხელმძღვანელობას უწევს ყველა საქმეებს.

გამოირკვა, რომ 10 დღეში შეიძლება დანგრეული ადგილების აღდგენა და ამისათვის გაღებულ უნდა იქმნას 1300 მილიონი მანეთი.

კომისია პირველად შეუდგა ევგენის წყაროს აღდგენას, რომელიც სტიქიას დაეფარა 150—200 ფუთიანი ქვებით და ხეებით, მიზანი მიღწეულია. წყაროს წყალის ხარისხი არ შესცვლილა, როგორც ანალიზმა გამოარკვია. ევგენის აბანოები ოდნავ დაზიანებულია. ეკატერინეს შესანიშნავი წყარო გადარჩა.

კარხნები და ელექტრონის სადგური გაფუჭებულია 50 საჟენის მანძილზე. თუმცა მანქანები ელექტრონის სადგურისა დაფარული იყო წყლით, მაგრამ იზილიატორი გადარჩენილი უნდა იყოს, როგორც ფიქრობენ.

ტობანიერის თემი

მეტად ცუდ და აუტანელ პირობებში იმყოფებ და ტობანიერის და აგრეთვე მეზობელი თემები ან ორი სამი კვირის წინად, ყაჩაღებისა და ქურდ-მაცაცების თარეშობისაგან. არ გაივლიდა ერთი დღე ისე, რომ ხალხი არ შეეწუხებინა ყოფილ ამა თუ იმ მოქალაქის უბედური შემთხვევით. იყო შემდგარი ჯგუფი ყაჩაღებისა, რომლებიც სხვა და სხვა მახინჯის საშუალებით შეიპრებოდენ ვინმე შეძლებულის ოჯახში და არ სტოვებდენ არაფერს; მთელი ოჯახის ავეჯეულობა და სამკაული მიჰქონდათ. ამისთანა შემთხვევა სამამდე მოხდა. მთავრობა დიდ ენერგიას ხარჯავდა ავაზაკების აღმოსაჩენად და მართლაც მათ შრომამ უნაყოფოდ არ ჩაიარა. რამოდენიმე ყაჩაღი მოჰკლეს. შემდეგ, ვგონებ, ამინისტიის საშუალებით, დარჩენილებმა მთავრობას ჩააბარეს იარაღები და ამ გვარად მოხდა ყაჩაღების ლიკვიდაცია. ეს საშუალება მეტად გამოსადეგი შეიქნა, ხალხმა თავისუფლად ამოისუნთქა.

გარდა ამისა შეეხებო თემის აღმასკომის მოქმედებას. ადგილობრივი მთავრობა დიდ ენერგიას იჩენს ამა თუ იმ საკითხის გარჩევის დროს მაგალითად ორი დღის წინ თემმა დაიქირავა საექიმო პერსონალი, რომელსაც უნდა მიეცეს წლიურად 1050 ფუთი სიმინდი იქამდე უფასოდ უნდა მიიღოს ავადმყოფებმ, როგორც პუნქტებზე აგრეთვე ავადმყოფის ბინაზე, რაც ზეეხება კულტურულ დარგს იმაში მთავრობა ვერ იჩენს შესაფერ აქტიობას. ყველა სხვა მოთხოვნილებისათვის იდება თანხა, მხოლოდ სკოლისა და თეატრის რემონტისათვის ძლივს გაღ დევს მცირე თანხა, ისიც ზოგიერთი ამხანაგების ზედ მოქმედებით, საჭიროა, რომ კულტურულ დაწესებულებათ მიეცეს მეტი ყურადღება, რადგანაც ის არის ჩვენი სულიერი საზრდო, ზნეობის გამწმენდი და გამსპეტაკებელი.

სკოლისა და თეატრის საშუალებით ჩვენ ვეცნობით ცხოვრებას, სინამდვილეს და თეორიიდან პრაქტიკას ხოვრებაში გადავდივართ. სრულიად მიუჩნეველი არის კიდევ ადგილობრივ მასწავლებელთათვის სურსათის მიწოდების საქმე.

უკვე იყო ოფიციალური მოწერილობა აღმასკომის სახელზე, რათა მასწავლებლებისათვის მიეცეთ სიმინდი ნატურ-ბეგრიდან. ყველასათვის ცხადია, თუ რა ეკონომიურ კრიზისს განიცდის მასწავლებლები. არც ერთი დარგის მოსამსახურე არ არის ასე ცუდ პირობებში, როგორშიაც მასწავლებლები იმყოფებიან. ამისათვის საჭიროა თავის დროზე იქნეს მიწოდებული ის ცოტა რამ, რასაც აძლევენ, თორემ მეტად შეფერხდება სწავლის საქმე.

დასასრულ უნდა შევეხო პარკის ოპერაციას. პარკი წელს არაჩვეულებრივად მოვიდა ტობანიერში. ადგილობრივ კოოპერატივის მეოხებით იქნა შეძენილი დიდ-ძალი აბრეშუმის თესლი, რომელიც უმეტესი კარგი შეიქნა. შარშან პარკი 500 ფუთი იყო და წელს კი ათას ხუთას ფუთამდე აღწევს. მაგრამ ხალხზე პარკის საფასის მიწოდების საქმე ძალიან ცუდათ არის. ხალხი ცას მანანასავით მოელოდა პარკიდან სურსათ-სანოვაგეს. სურსათის მაგივრად ეხლა აძლევა ნაწილ ფაქტურა მაგრამ ჯერ არც ის არის. მეტი თაოსნობა და ენერგიის გამოჩენა არის საჭირო, რომ თავის დროზე იქნას მოწოდებული ხალხისათვის ესენი თორემ ცუდ შთაბეჭდილებას დასტოვებს. პურ ნახულისთვის ამინდები ჯერ კარგი არის, წვიმები თავის დროზე მოდის. ასე რომ მოსავალს ჯერ კარგი პირი უჩანს.

Chahlico.

უდროვოდ დაკარგულ ამხანაგის ხსოვნას*)

ერთი წლის უკან დავესალმეთ ჩვენი პარტიის საუკეთესო წევრი და წრფელი რევოლიუციონერი ამხ. დიმიტრი (ტიტო) ფარესიშვილი. იგი ვერაგულად მოჰკლეს რევოლიუციის ნაძირალებმა და ქურდულად გამოსტაცეს ენერგიით აღსავსე ახალგაზრდა მშრომელ ხალხს და ქართველი ერის სამსახურს.

ჩვენმა პარტიამ ბევრი თვალსაჩინო პირი დაჰკარგა სამშობლოსა და რევოლიუციისათვის ბრძოლის დროს 1917 წლიდან. მაგრამ ტიტოს რაინდული სიკვდილი განსაკუთრებულს ისტორიულს პირობებში მოხდა და ამიტომ არ შეგვიძლია ამ გარემოებას ჩვენ განსაკუთრებული ხაზი არ გაუსვათ და ამხ. ტიტოს ბრძოლაში დაცემულ სხვა პარტიულ ამხანაგთა შორის საპატიო ადგილი არ მივაკუთვნოთ.

ჩვენში 1921 წლის თებერვლის გასულს ბოლშევიკების წითელი ჯარი შემოვიდა; არსებულ ძალა-უფლების დამყარებას წინ უსწრებდა ენერგიული პროპაგანდა მენშევიკებისა ბოლშევიზმის წინააღმდეგ. რუსეთის რევოლიუცია და მისი წითელი ჯარი ხალხს მენშევიკების წყალობით წარმოდგენილი ჰქონდა, როგორც ველური და გამანადგურებელი სტიქიის შედეგი.

„ყველაფერი განადგურდება, ყოველივე შთაინთქება, ყველა დაწყდება საბჭოთა ძალა-უფლების ჯალათური უღლის ქვეშ“ ჩასჩიჩინებდენ ხალხს ნაციონალისტური მემარჯვენე პარტიები.

ხალხმაც თითქოს ეს დაიჯერა და საბჭოთა ძალა-უფლების დამყარების პანიკამ და შიშმა მოიცვა. მასსამ დაჰკარგა ინიციატივა და თვითნებობისა და ნაძირალების მსხვერპლი ხდებოდა.

ასეთ დროს მან ექსპლუატატორი მოუძინარი ნახულე და მისი ტყვეები, მდგომარე, მოვლენებიდა და რეაქციონერები.

მაგრამ სამწუხაროდ ქართული ინტელიგენციის დიდი უმრავლესობას. ეს თვისება არ აღმოაჩნდა და დამფრთხალი თავის ტყავის გადარჩენისათვის ბრუნავდა. ასეთ დროს ამხ. ფარესიშვილები მიდიან ხალხთან და მისი სულიერი ყავარჯენის როლს კისრულობენ. ამხ. ტიტოს თავგამოდ ებრძვიან აღვირახსნილ ბანდიტიზმს და ხალხის გაპარვებით მოსარგებლე ლაჩრებს, პატიოსანი მოღვაწისა და რევოლიუციონერის მოვალეობებისა, სრული შეგნებით ედება თავს გარდამავალს ანარქიულს დროში უპატრონოდ დაგდებულ მისთვის საყვარელ ქართველ მშრომელ ხალხს და ამ მიზნით დუშეთის თავდაცვის კომიტეტის თავმჯდომარეობასაც კისრულობს.

ტიტო, როგორც რევოლიუციონერი ბუნებით და სოციალისტი შეგნებით მემარცხენე სოც.-ფედერალისტებისაგან შედის დუშეთის რევკომის წევრად.

მან კარგათ იცის, რომ ამ მოვალეობას მეტათ საპასუხისმგებლო მომენტში ღებულობს, რომ მისთვის ამ გარდამავალ ხანაში, როცა ჯერ კიდევ ახალი წყობილება განმტკიცებული არ არის, სახიფათო და ტრაგიკული შედეგი შეიძლება მოჰყოლოდა.

მაგრამ ტიტო პირადი ბედნიერების კაცი არ იყო; მისთვის ბედნიერება და კეთილდღეობა ხალხის უბედურების დროს წარმოუდგენელი იყო. მთელი წარსული მოღვაწეობა ამხ. ტიტოსი ამას მოწმობს.

მეორეს მხრით ტიტოს წრფელ სოციალისტობას ამტკიცებს ის შეურყეველი რწმენა რუსეთის რევოლიუციის გამარჯვებაში და საბჭოთა ძალა-უფლების ცხოველმყოფელობაში, რომელმაც იგი მიიყვანა ამ ძალა-უფლების თანამშრომელთა რიგებში და მემარცხენე სოც.-ფედერალისტთა პარტიასთან.

როდესაც ყველა გამყიდველს დაგიძახებს, როცა ყველას მიძულის შოვინისტობა ჰქონია შენი პოლიტიკა და მიუხედავათ ამისა შენ ემსახურები შენს რწმენასა და შეხედულებებს, თითქმის განმარტოვებული, ეს შენი რევოლიუციონერობის ყველაზე უფრო დამამტკიცებელი საბუთია.

მართლაც ტიტომ დატოვა ყოველივე გაკიცხვანი, რომელსაც მას სულით მდაბალნი და მენშევიკებისაგან მოწამლული მასსა ესროდა და შეუდგა წმინდა სამსახურს ხალხისა და ერისათვის.

რამდენიმე ეს ჩვენმა სასიქადულო ამხანაგმა ტიტომ შეასრულა, მაგრამ დაწყებული საქმის ბოლომდის მიყვანა მას არ დასცალდა და ვერაგული სიმდაბლის მსხვერპლი შეიქნა იგი ამ ერთი წლის უკან.

სიკვდილის წინ ორი თვით ადრე ჩვენი ტიტო დუშეთიდან დაბრუნებული მოხსენებას გვიკეთებდა მთავარს კომიტეტში და აღფრთოვანებით მოგვითხრობდა იმ ნაყოფზე, რომელსაც იძლეოდა ჩვენი პარტიის პოლიტიკა ხალხში მუშაობის დროს. გულის ტკივილით აღნიშნავდა იგი მასების მოწამვლას მენშევიზმის დემაგოგებისაგან და მოგვიწოდებდა ქართველი ერის საკეთილდღეოთ ენერგიული წინააღმდეგობა გაგვეწია ყოველგვარი საბოტაჟური პოლიტიკისათვის.

დიახ, ტიტო გატაცებული რევოლიუციონერი და აღფრთოვანებული ქართველი პატრიოტი იყო. ამიტომ მან შესძლო ურჩობა გაეწია როგორც რევოლიუციის, ისე ერის მტრებისათვის. მაგრამ იგი ამისათვის სასტიკად დასაჯეს; ტიტოს სამუდამოდ მოაცილეს საყვარელს იდეალებს და გმირულს სამუშაოს და ერთი წლის უკან გაჰგმირეს მისი ჯანმრთელი სხეული.

ჩვენ ვწუხვართ ასეთ შემთხვევას ჩვენი კარგი ამხანაგის ცხოვრებაში, მაგრამ ჩვენვე მისი ამხანაგები ვიკისრებთ სხნეობასა და ვაქებცობას გმირი ტიტოს ვაჟკაცურ დაკარგვაში

ჩვენი პარტიის ძებრძოლ გმირთა რიგებში ამხ. ტიტოს განსაკუთრებული ადგილი ეკავა. მარად და ამხანაგური სიყვარულის სითბო ულივლივებს მის უკვდავ სულს. წლის თავზე უდროვოთ დაკარგვისა პარტიული ამხანაგები პატივით და სიყვარულით აღსავსენი მუხლს იდრეკენ შენი უმწიკვლო ხსოვნის წინაშე ამხ. ტიტო!

დუშეთი საქმით იცნობს ამხ. ტიტოს, ამიერიდან საქართველომაც ახლა უნდა გაიცნოს დუშეთელი გმირი ამხ. დიმიტრი ფარესიშვილი!

ენჩანი

*) ეს წერილი კვირის ნომრისთვის იყო დაწერილი. რედ.

რედაქტორი—სარედაქციო კოლეგია
გამომცემელი—მთავარი კომიტეტი

ტირაჟი 700
საქართ. უმაღლ. მეურ. საბჭ. პოლიგრაფ. განყოფ. № 2 სტამბა. კრუზენშტერნის ქუჩა.
ნ. ფ. ს. ც.

კაპიტალისტური სახელმწიფოთა შორის არ დასცხრა და შეუძლებელი გახდა მთლიანი ბურჟუაზიული ფრონტის გამაგრება საბჭოთა ქვეყნების წინააღმდეგ. საქართველოს საკითხმა საერთაშორისო სამართლის სფეროში, როგორც მოსალოდნელი იყო, ვერავითარი შედეგი ვერ მიიღწია. დიპლომატიის ისტორიის მრავალ ფაქტთა წყებაში კიდევ ერთი ფაქტი მიემატა იმ ელემენტარი აზრის ნათელსაყოფად, რომ კაპიტალისტური ქვეყნებისთვის საერთაშორისო სამართალი და იურიდიული დოქტრინები მხოლოდ ლამაზი მანტიაა, რომლის ქვეშ ხარბი და გაუმაძღარი მერკანტილური მადა ძალთა და უსამართლობით სწყვეტს ყოველ პოლიტიკურ საკითხს.

როგორც საქართველოს ცნობა შედეგი იყო რუსეთის რევოლიუციის გაფართოებისა აღმოსავლეთისაკენ, ისე დღეს საქართველოს საკითხის გარშემო ატეხილი დებატები შედეგია რუსეთის რევოლიუციის განდევნისა ამიერ-კავკასიიდან. ყოველივე ეს ასეა, მაგრამ სასიკვდილოდ გამზადებულ სარეცელზე მწოლარე სნეული სხეული ევროპისა არ წარმოადგენს იმ რეალურ ძალას, რომელსაც მისთვის ჩვეული ცეცხლითა და მახვილით შეეძლოს სისხლში ჩადრჩობა საბჭოთა ქვეყნებისა.

ვინც თვალყურს ადევნებდა ამ უკანასკნელი თვეების განმავლობაში საერთაშორისო პოლიტიკის მიმართებას, მისთვის ცხადი და აშკარა იქნება ის მიზეზი, რომელმაც ფიასკოთი დაასრულა ვაშინგტონი, ფარატინა ქაღალდი დააწერინა კანნს და ევროპის დიპლომატები ალაფლოთებინა გენუას. ყოველივე ეს იმდენად მნიშვნელოვანია, იმდენად მრავლის გადამწყვეტია, რომ პოლიტიკური მიმართულებანი, რომელნიც თავის ორიენტაციის გზას ევროპისაკენ წარმართავდნენ იძულებული უნდა იყვნენ რევიზიის საჭიროებისა.

მაგრამ რევიზიის საჭიროებისათვის არის კიდევ მეორე მიზეზი, რომელიც ჩვენი სახელმწიფოებრივი მშენებლობის წიაღიდან არის აღმოცენებული.

თუ ერთი მხრით ნათელი გახდა, რომ ლოიდ-ჯორჯის პოლიტიკა სრული უსწორო პოლიტიკაა და რომ საერთაშორისო მდგომარეობა საბჭოთა ქვეყნებისა მტკიცდება და მაგრდება, მეორე მხრით გამოირკვა, რომ ჩვენი ქვეყნის სახელმწიფოებრივი მშენებლობის პროცესი არ მიდის იმ სისწორით, რომელიც ქართველ ხალხს მიანიჭებდა ეროვნულ პირობებში [illegible] თავისუფლებისა.

დღეს ყველასათვის აშკარა და უდაო უნდა იყოს ის გარემოება, რომ ჩვენი ეროვნული კულტურა შეუწყნარობას განიცდის. ამის არ დანახვა იქნებოდა ან შეგნებული სიცრუე ან შეუგნებელი უმეცრობა. რა თქმა უნდა ამის ილიერებით ჩვენ ერთი წუთითაც არ გვინდა, რომ საბჭოთა წყობილება დავსახოთ როგორც მიუღებელი ფორმა ეროვნული თავისუფლების უზრუნველყოფისა. ჩვენ ისიც ვიცით, რომ ჩვენი ეროვნული თავისუფლების შეზღუდვა შედეგია არ განსაზღვრული პოლიტიკისა, რომელიც მიმართული იყოს საქართველოს თავისუფლების წინააღმდეგ, არამედ ეს შედეგია იმ დეფექტების, რომელიც თავის სიმრავლის გამო სისტემის ხასიათს იღებს და ამით ქმნის არანორმალ სურათს სახელმწიფოებრივი ცხოვრებისას.

რამდენადაც ერთი მხრით, ასეთი მდგომარეობა გამომდინარეობს ხელისუფლების შეცდომებისგან, იმდენათ მეორე მხრივ ეს მდგომარეობას ართულებს ის ობიექტიური პირობები, რომელსაც ქმნის ჩვენში არსებული პოლიტიკური პარტიებისა და ინტელიგენციის პოლიტიკური საბოტაჟი—სახელმწიფოებრივი აპარატის გარუსება, მატემატიკური თერმინოლოგიით რომ ვსთქვათ, პირდაპირი პროპორციულია ჩვენი ინტელიგენციის გაბოიკოტების პოლიტიკისა. ამ გარემოების წყალობით სახელმწიფოებრივ აპარატში ბატონდება მექანიკურად არა ქართული ელემენტი. ქვეყნის დასაცავ ძალას წარმოადგენს უცხო ძალა და იქმნება ანორმალური მდგომარეობა სახელმწიფოში.

მემარჯვენე წრეების პოლიტიკური ფორმულა მდგომარეობდა და დღესაც მდგომარეობს „რაც უარესი—მით უკეთესის“ ფორმულაში, რაც ყოვლად მიუღებელი და დამღუპველად უნდა ჩაითვალოს ჩვენი ქვეყნისათვის. ამ პოლიტიკამ მრავალი მიზეზები შექმნა ჩვენი ქვეყნის ცხოვრების „გაუარესებისათვის“ და დროა, რომ ამ პოლიტიკას ხალხი ერთხელ მაინც დაფიქრდეს თუ რას ჩადის, რას აკეთებს და რას უზიდავს ერსა და ხალხს.

ჩვენ იმ თავიდანვე აღვნიშნეთ, რომ დღესაც საბჭოთა ხელისუფლება დამკვიდრდა საქართველოში, რომ მაღლებულია ევროპის ორიენტაციით სვლა და საპირო საშინაო ფრონტზე დავიდევით ყოველი მუშაობა, რომ უცხო ძალის შემოსვლამ არ მიიღოს დაპყრობით ხასიათი და არ იქნეს შელახული სახელმწიფოებრივი სუვერენობის ატრიბუტები. ჩვენი აზრი მაშინ არ გაიზიარა არა თუ ქართველი საზოგადოების ფართო ნაწილმა, არამედ თვით იმ ამხანაგებმაც „მოდერატის“ ეპიტეტი გვიძღვნეს, რომლებთან ერთად მრავალ წლობის განმავლობაში ვიბრძოდით საქართველოს თავისუფლებისათვის. წელიწად ნახევრის პრაქტიკამ შემდეგ ჩვენ სრული უფლება გვაქვს ვსთქვათ, რომ მოდერატური როლის შესრულება ობიექტიურად ისტორიამ წილად არგუნა მემარჯვენე წრეებს. ჩვენი დებულება, როგორც საერთაშორისო მდგომარეობის შეფასებაში, ისე ჩვენი ქვეყნების სახელმწიფოებრივი მშენებლობის შესახებ სავსებით გამართლდა და ცხადად გახდა მისი მისაღებლობა.

დღეს ყველამ უნდა ხედავდეს იმ თვალსაჩინო მოვლენას, რომ თუ ქართველი საზოგადოება არ მოახდენს რევიზიას თავისი პოლიტიკისა და არ დაუბრუნდება ერისა და ხალხის სამსახურს, სახელმწიფოებრივი აპარატის გარუსების პროცესი პროგრესიულად იმატებს დიდის მტიდ არა სასურველი შედეგის მოწამე ვიქნებით.

ვისთვისაც ძვირფასია ერის სამსახური იგი უნდა დარწმუნდეს, რომ ეს შეაძლებელია მხოლოდ რევოლიუციის მიდგებით და დაუღალავი მუშაობით. ხელისუფლებას თუ სურს, რომ იგი ისტორიის მსჯავრის წინაშე პირნათლად იდგეს მან მტკიცე გარანტია უნდა მისცეს ქართველ ხალხს ეროვნული თავისუფლების დაცვისა, ხოლო თუ ქართველ ხალხსაც სურს ამავე ისტორიის მსჯავრის აშორება, მთელი ძალ-ღონით უნდა გაამტკიცოს საბჭოთა წყობილება როგორც იარაღი მშრომელთა ხელისუფლების ბატონობისა და ეროვნულ-სოციალური მიზნების განადგურებისათვის. სხვა გზა დღეს არ არსებობს, სხვა გზა დღეს შეუძლებელია.

პოლიტიკური პარტიების და ინტელიგენციისათვის არის საჭიროება რევიზიის. ხელისუფლებისათვის საჭიროა რევიზია და საქართველოს თავისუფლების ნიადაგზე ურყევად დგომა. რევიზიის საჭიროება შეთანხმებისათვის, აი ლოგიკური გამოსავალი შექმნილი მდგომარეობიდან.

სერ. ამაღლობელი.

სომხური პრესა

„კარმირ ასტღ“-ის მე-152 ნომერში ჩვენი პარტიის შესახებ მოთავსებულია წერილი, რაშიც ვკითხულობთ შემდეგს:

„დამყარდა თუ არა საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლება, სოციალისტ-ფედერალისტებში მოხდა დიდი განხეთქილება. ერთმა ნაწილმა მოინდომა საბჭოთა წესწყობილების არ მიღება, მეორე ნაწილმა—მემარცხენე ფრთის ფედერალისტებმა თავიანთი მეთაურის თედო ღლონტის ხელმძღვანელობით მიმართეს მთავრობას თხოვნით, რათა დაერთოთ მათთვის ნება გამოეცათ ტფილისში ყოველ-დღიური გაზეთი. ნება დართვეს და ეს გაზეთი აქამდე გამოდის „ტრიბუნა“ სახელით, თუმცა რამდენჯერმე დახურეს და დასჯილია მთავრობის მხრივ თავის პირდაპირი ქმის მიზეზით. მემარჯვენე ფედერალისტებმა კი ნელ-ნელა უფრო მჭიდრო კავშირში შევიდნენ რა მენშევიკებთან და ეროვნულ-დემოკრატებთან, ბლოკი შეადგინეს თვენახევრის წინ და გამოვიდნენ კომუნისტურ მთავრობის წინააღმდეგ.

ეხლა ეს სამი შეერთებული პარტიები საიდუმლოთ მოქმედებენ თავიანთი წრიდან გამოყოფილ პარიტეტული კომიტეტის ხელმძღვანელობით.

მაგრამ თავი დავანებოთ ამათ და გადავიდეთ მემარცხენე სოციალისტ-ფედერალისტებზე.

მათი ორგანო „ტრიბუნა“ ერთ წელზე მეტია რაც ერთავად სწერს, რომ საბჭოთა ხელისუფლება-მმართველობა საუკეთესო ფორმაა და რომ საქართველოს ხალხი იგრძნობს თავის თავს ბედნიერად, უკეთუ ზეხსენებული მთავრობა განმტკიცდება ჩვენს ქვეყანაში. მაგრამ ამასთან ერთად ყოველთვის გამოსთქვამს მწუხარებას, რომ საქართველოს საბჭოთა მთავრობას არ აქვს გარკვეული ეროვნული პოლიტიკა. გაზეთი, რომელიც წინათ ნათლად არ ამბობდა, თუ რაში უნდა გამოხატულიყო „ეროვნული“ პოლიტიკა, ეხლა, ჩვენ წინ აყენებს თავის პარტიის პროგრამას.

აი გაზეთის ძირითადი აზრები. აქ გაზეთს მოყავს ამონაწერი ჩვენი გაზეთის № 236-დან:

„რასაკვირველია, ამით ჩვენ არ გვინდა ვსთქვათ, რომ ჩვენს ხელისუფლებას არ ჰქონდეს შეცდომები და მისი დღევანდელი პოლიტიკა სავსებით მისაღები იყოს ჩვენი ერისათვის. ჩვენ არა ერთხელ აღგვინიშნავს, რომ საქ. კომუნისტურ პარტიას არ აქვს გარკვეული ეროვნული პოლიტიკა და ეს გარემოება თავის დაღს ასვამს მთელს ჩვენს ცხოვრებას, ამ მხრივ მთელ რიგ კითხვებში გაბატონებულმა პარტიამ საგრძნობი შეცდომები დაუშვა, რაც ძლიერ დიდ ტკივილებს იწვევს ჩვენი ერის ცხოვრებაში. ჩვენისთანა პატარა ერისათვის, რომელმაც მრავალი საუკუნოები ეროვნული ჩაგვრის ქვეშ გაატარა, ეროვნული საკითხის მოწესრიგებასა და მისს გარკვეულს კალაპოტში ჩაყენებას გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს, ჩვენს ხალხს სწყურია თავისი ეროვნული უფლებათა დაცვა და ეროვნული კულტურის შესაფერისი პირობებით უზრუნველყოფა. მრავალ საუკუნეთა განმავლობაში ქართველი მშრომელი ხალხი ენერგიულად იბრძოდა თავისი ეროვნული მეობის პოლიტიკურს ფორმებში განხორციელებისათვის და დღეს ეს მისი ეროვნული სახელმწიფოებრივობა დაცული უნდა იქმნეს სავსებით. ჩვენს ხალხს არ უნდა თავისი მიწა-წყალი ვისიმე, თუ გინდ საბჭოთა რუსეთისაც, პროვინციად გადაიქცეს და საქართველოს ხსენება ტფილისისა და ქუთაისის გუბერნიების სახელწოდებით შემოისაზღვროს. „პროვინციალიზმის“ პერიოდი ჩვენ უკვე განვლეთ და დღეს ამ ხანისაკენ დაბრუნება უაღრესი შეურაცხყოფა იქნებოდა ქართველი ხალხისათვის. რუსეთის დიდმა რევოლიუციამ საქართველოს გაუნაღდა თავის მრავალ-საუკუნეთა განმავლობაში ტანჯვითა და სიმწარით ნაზარდი ეროვნული ზრახვანი და დღეს ყოველი ნამდვილი რევოლიუციონერი შეგნებულად უნდა დადგეს ამ დიდი მონაპოვარის ყოველს პოსტებზე დასაცავად“.

აი ეს არის მემარცხენე სოც.-ფედერალისტების „ეროვნული პოლიტიკის“ პროგრამა.

და მათი აზრით ქართველი ხალხი სავსებით კმაყოფილი იქნებოდა საბჭოთა მთავრობის იმ შემთხვევაში მხოლოდ, უკეთუ იგი მიიღებს ამ პროგრამას.

ნარკვევი

ამერიკის პროლეტარიატის ბრძოლა.

არა მარტო ევროპაში, ამერიკის მუშათა კლასის ცხოვრებაშიაც ხდება სულიერი გარდატეხა კლასობრივი თვითშეგნებისა რევოლიუციონიზმის სასარგებლოდ იმ საშინელების გამო, რომელიც დაუყენა საერთაშორისო კაპიტალის თავდასხმითმა პოლიტიკამ საერთოდ მთელი ქვეყნის მუშათა კლასს და კერძოდ ამერიკის კაპიტალის თავხედმა ბრძოლამ. გაზ. „პრავდა“ ამერიკის მუშათა მოძრაობის გაძლიერების შესახებ სწერს:

„კაპიტალის თავდასხმა ამერიკაში ღებულობს უფრო და უფრო ფართო ხასიათს და ყალიბდება შეურიგებელს და სასტიკს ფორმებში. მაგრამ პარალელურად უნდა აღინიშნოს პროლეტარიატის კლასობრივი თვითშეგნების ზრდა, რაიც განსაკუთრებით გამოიხატა მუშათა ორგანიზაციების მთელ რიგ ყრილობებზე: მუშები კაპიტალის შემოტევას უპირისპირებენ თანდათანობით გამოჭედილს უძლიერეს კლასობრივი ბრძოლის იარაღს.

რკინის გზელები სდგანან შრომის ხელფასისათვის გრანდიოზულ ბრძოლის წინაშე.

ბურჟუაზიული გაზეთები აფასებენ ხელფასის შემცირებისაგან გამოწვეულს კაპიტალისტების მომჭირნეობას 50 მილ. დოლარი წელიწადში.

მემანქანეებს, კონდუქტორებს და სხვ. უქადის ხელფასის შემოკლება. რკინის გზის სახელოსნოების მუშებს, რომელნიც შეადგენენ 600,000 კაცს საერთო რკინის გზელთა რიცხვიდან რაოდენობით 1,800,000 კაცში, თავის ყრილობაზე კიდევ აპრილში დაადგინეს გაფიცვის გამოცხადება. (ეს გაფიცვა უკვე ტარდება ხელოსანთა უმრავლესობის მხარის დაჭერით).

რკინის გზელები უკვე თანდათანობით მიხვდნენ აუცილებლობას დიდი წარმოებითი პროფკავშირების შექმნისა, და მრავალრიცხოვანმა მათმა ყრილობამ ტეხასში დიდი უმრავლესობით დაადგინა შეერთება პატარა ორგანიზაციებისა ერთ მთლიან წარმოებით კავშირში.

პროფკავშირების ბიუროკრატიამ, რომელიც გამოვიდა „რადიკალებისა“ და რევოლიუციონურ ელემენტების წინააღმდეგ, იგემა ამ საკითხში სრული დამარცხება.

ნახშირის მაღაროს მუშები, რომლებიც თვეობით აწარმოებენ განუწყვეტელს ბრძოლას, განაგრძობენ მტკიცედ თავიანთ საქმეს, მიუხედავად გარდინგის ცდისა მოლაპარაკებით ჩაეშალა გაფიცვა; ის ფართოვდება და ითრევს მაღაროების მუშების თვით შეუკავშირებელს წრეებს. 500.000 წევრის მაგიერ მემაღაროელთა კავშირში ითვლება უკვე 665.000 წევრი უდიდესი რაიონები პენსილვანიაში დაცარიელდა, რომელნიც კვებავენ ფოლადის ტრესტებს. საინტერესოა, რომ ამ რაიონების მუშები აქამდის კავშირში არ შედიოდნენ. ნახშირის წარმოება დაეცა 10 მილიონიდან 4 მილიონამდის, რაც შეადგენს 5 პროცენტს მოთხოვნილებისას, ხოლო დამზადებული რაოდენობა სწრაფად იხარჯება.

ბურჟუაზია ყოველმხრივ სცდილობს მუშათა სოლიდარობის დამარცხებას, მაგრამ კომუნისტები წარმოადგენენ ენერგიულ კამპანიას ლოზუნგებით: „არაფერს შემთხვევაში, არავითარი სეპარატიული შეთანხმება!?“

შემდეგ გაზეთი აღნიშნავს საფეიქრო ქარხნების მუშების ბრძოლას, რომელნიც რაოდენობით 75.000 კაც., უძლებს კაპიტალის ბრძოლას და იანვრიდან გაფიცულნი არიან.

„განსაკუთრებული [illegible] ლას აწარმოებენ ჩიკაგოს [illegible] ვენ „ღია სახელოსნოების უფლებას“, ე. ი. შეუზღუდველ უფლებას მიღებისა და დათხოვნისას, აღმშენებლობის მუშებმა მოაწყვეს დიდი დემონსტრაცია და რიცხვ. 140.000 კაცმა ჩიკაგოს ქუჩებში ჩაიარა გრანდიოზული მსვლელობით“.

ამ პროცესიაზე იქმნენ დატყვევებულნი 140 კაცამდის, მოკლეს რამოდენიმე პოლიციელი და სხვ.

„კაპიტალი აწარმოებს გადამჭრელს ბრძოლას მათ წინააღმდეგ არ ერიდება რა ჩვეულებრივ ამერიკულ პროვოკაციას—ბომბების სროლას, იარაღებიდან სროლას და სხვ. იგი ცდილობს 1886 წლის კანონის აღდგენას, რომ ამით შეძლება ექნეს მიუსაჯონ 8 საათის სამუშაო დღისათვის მებრძოლთ სიკვდილით დასჯა.

ამ პირობებში დიდის წარმატებით იზრდება მემარცხენე ფრთა ამერიკის მუშათა მოძრაობაში. ეს რაღა თქმა უნდა იწვევს გაფართოებულს ბრძოლას არა მარტო ბურჟუაზიის მხრით; ყვითელი პროფესიონალური ინტერნაციონალის ხელმძღვანელი გომპერსი ღონეს არ იშურებს დაამარცხოს მუშათა კლასის რევოლიუციონური მოღვაწეობა. განსაკუთრებით, როგორც გაზ. „პრავდა“ გვაცნობებს, გომპერსის იერიში მიმართულია „პროფკავშირთა კულტურულ-განმანათლებელ ლიგის წინააღმდეგ, რომელმაც დიდი პროპაგანდა გასწია კაპიტალის საწინააღმდეგოთ მუშების დარაზმვისათვის და წითელ პროფინტერნის სასარგებლოდ.

„გომპერსი დაბრუნდება და ეწევა „ლიგის“ წინააღმდეგ ცილისწამებას. ბურჟუაზიულმა და ყვითელი პროფ-კავშირების პრესამაც ასტეხა განგაში ამ გარემოების გამო... და ჰყვირიან „საშიშროებაზე მარცხნიდან“ მუშათა მოძრაობაში და „ლენინის ხელი“-ს გამოჩენაზე.

„რკინის გზელები, ნახშირის მაღაროებისა და მკერავი მუშები—ერთი მეორეზე უდებენ პირობებს ალღოს, რათა შესაძლებელს დროს მოაწყოს მუშათა კლასის დამოუკიდებელი პოლიტიკური გამოსვლა“.

ამ რიგად ყველა ქვეყნებზე უფრო მდიდარსა და ძლიერ კაპიტალისტურ მხარეში, როგორც არის ამერიკა, მუშათა კლასი ირაზმება და გადამჭრელი ბრძოლისთვის ემზადება. თვით ამერიკის ძლევა-მოსილ კაპიტალსაც არ ძალუძს თავისი სიბერის ავადმყოფობიდან თავი იხსნას და ეკონომიურ ანარქიასა და კრიზისს ბოლო მოუღოს. რამდენად ამ კრიზისიდან თავის დახწევას იგი სცდილობს მუშათა ანგარიშზე, იმდენად იგი ხელს უწყობს ოპოზიციონურ და რევოლიუციონურ დარაზმვას მუშათა კლასისას.

გაზზარულს გატეხილი სჯობია ხშირად საზოგადოებრივ კლასთა განწყობილების საკითხის გადაჭრის დროსაც.

ქართულ სიძველეთა ჩამოტანა რუსეთიდან

8 ივლისს მოსკოვიდან დაბრუნდა სახალხო განათლების კომისარი დავით კანდელაკი. მოსკოვში ყოფნის დროს, რ. ს. ფ. ს. რ. განათლების კომისარიატთან შეთანხმებით, მან დაათავა რუსეთიდან ქართული სიძველეების ჩამოტანის საქმე. ამ მხრივ მისი ღვაწლი პირდაპირ დაუფასებელია და ქართველი ერისგან უსათუოდ უდიდესი მადლობა ეკუთვნის.

ივნისის თვეში, სიძველეთა ცნობაში მოსაყვანად და ჩამოსატანად მოსკოვში მივლინებული იყვნენ პროფ. კორნელი კეკელიძე და პავლე ინგოროყვა, აქვე მოგვყავს რუსეთში გამოჩენილ ქართული სიძველეების სია, რომელიც ამოღებულია მოკლედ პავლე ინგოროყვას მოხსენებიდან:

აზიის მუზეუმის სამეცნიერო აკადემია. აქ მოთავსებულია ძვირფასი კოლექცია ძველი მანუსკრიპტების, ხელნაწერებისა და ძველი ნაბეჭდი წიგნების; ამ კოლექციის საფუძველს შეადგენს ბიბლიოთეკა ბატონიშვილის თეი-